

PORTRÄTTET

KIMBERLY MOTLEY

På arbetstid försvarar hon **TERRORANKLAGADE** utlänningar, på fritiden företräder hon unga fängslade flickor. Amerikanska Kimberly Motley är Afghanistans **MEST FRUKTADE** jurist.

TEXT: IVAR ANDERSEN FOTO: CHRISTOFFER HJALMARSSON

På minerad mark

Afghanistans huvudstad Kabul har närmare tre miljoner invånare. De flesta västerlänningar arbetar inom diplomatin eller biståndet och arbetsgivarnas hårda säkerhetsrestriktioner har gett upphov till en märklig subkultur. Bakom höga murar, skyddade av beväpnade vakter, minglar ambassadörer och politiker, generalsekreterare och journalister.

Kimberly Motley syns aldrig på dessa tillställningar, ändå vet alla vem hon är. Hennes namn uttalas med en blandning av fruktan och beundran, och historierna om henne är många. Hur hon blev den första kvinnan i landets historia att leda en jirga, en form av rådslag som traditionellt används i informell rättsskipning. Och hur hon vägrar bära slöja i rättssalen.

Motley själv fnyser när ämnet kommer på tal.

– Det är inte bara i rättssalen. Jag vägrar bära slöja oavsett var jag är. Jag vill helt enkelt inte. Punkt.

Det är dock inte bara en personlig protest. Bakom hennes val ligger även yrkesrelaterade anledningar.

– Det här är ett väldigt mansdominerat samhälle. Som advokat behöver du etablera en maktposition. Om jag kommer in i rättssalen och ser kuvad ut så hamnar också min klient i en svagare position. Att jag är kvinna är ganska uppenbart ändå, och jag har aldrig känt mig bekväm i slöja. Det är inte meningen att vara respektlös, men det finns ingen lag som tvingar mig att bära den.

Samma kompromisslöshet återfinns i hennes inställning till mutor. Det har sagts att det enda

sättet att fria den som väl fastnat i det afghanska rättssystemets klor är att betala rätt pris. Kimberly Motley har mer eller mindre på egen hand visat att ett korrumpert system inte måste betyda korrumperade jurister.

– Att det inte skulle gå utan mutor är skitsnack. Det tar längre tid och du måste ha mer tålamod, men det går. Jag har fått 85 klienter friade utan att betala ett öre. Om du har betalat en gång måste du fortsätta göra det, men jag tar mitt yrke på väldigt stort allvar och vägrar använda oetiska metoder.

Kimberly Motley växte upp i en ekonomiskt utsatt stadsdel i Milwaukee. Den enda karriärvägen var stadens offentliga universitet. Sitt uppehälle säkrade hon genom diverse ströjobb, och genom en spontan karriär som skönhetsdrottning. Kimberly Motley korades till Miss Wisconsin.

I dag är den forna skönhetsmissen Afghanistans enda kvinnliga brottmålsadvokat, tillika landets enda utländska. Efter fem år som offentlig försvarare i Milwaukee blev Kimberly Motley 2008 rekryterad som rådgivare till ett utbildningsprojekt som USAs utrikesdepartement bedrev i det krigshärjade Afghanistan.

Hon såg de stapplande försöken att bygga upp ett rättssystem av västerländskt snitt i ett samhälle där rättvisa traditionellt skipats snabbt och lokalt. Men hon såg också möjligheterna, och utmaningen. När projektet tog slut stannade hon kvar, och driver sedan dess sin egen advokatbyrå.

– Jag trivdes som offentlig försvarare och

”Enligt den heliga Koranen krävs det fyra ögonvittnen för att bevisa ett brott, jag älskar att ta upp det.”

Kimberly Motley om att jobba som brottmålsadvokat i Afghanistan.

**KIMBERLY
MOTLEY**

Ålder: 38 år.

Familj: Make och tre barn.

Bor: Charlotte, USA, och Kabul, Afghanistan.

Utbildning: Kandidat – samt magisterexamen i kriminologi, University of Milwaukee. Juris doktorexamen, Marquette Law School.

Inkomst: Ja, jag har en inkomst.

Karriär: Offentlig försvarare, konsult åt USAs inrikesdepartement, egen advokatbyrå i Afghanistan.

Meriter i rättssalen: Över 90 procent frikännande utslag.

IDEELLA MÅL.

– Jag är inte aktivist, jag är jurist. Vissa kanske skulle hävda att jag ägnar mig åt juridisk aktivism, men jag har ingen agenda, säger Kimberly Motley om de klienter hon försvarar ideellt.

KIMBERLY MOTLEY OM ... ... varför hon startat en egen välgörenhetsorganisation:

För att hjälpa de klienter vi representerar på ideell basis med de utgifter som alltid uppstår kring rättsprocesser.

... vad hon gör för att koppla av i Kabul:

Arrangerar spinningklasser för vänner och bekanta.

... vilken bok som just nu ligger på hennes nattduksbord:

1984 av George Orwell.

... vad som kommer närmast i hennes karriär:

Att expandera byråns verksamhet och erbjuda juridisk rådgivning och försvar i flera länder.

→ pengarna var bra, men jag längtade efter någon förändring i mitt liv. Jag hade inte varit utanför USA förut. Men det var inte så att just Afghanistan var en dröm, jag hade inte ens kunnat peka ut det på en karta.

Kimberly Motleys byrå representerar ett flertal ambassader, men hennes eget huvudfokus är brottmål. Klienterna är i stort sett uteslutande utlänningar. Mestadels säkerhetsanställda eller affärsmän som hamnat i klammeri med myndigheterna. Nästan alla blir frikända.

– Du kan inte utöva yrket på samma sätt här som i USA, du måste skraddarsy din praktik utifrån den kontext du verkar i. Många tror att fallen avgörs i rättsalen, men rättegången är den enkla biten. Det är förberedelserna som är avgörande. Du måste utveckla långsiktiga relationer, det är en annan juridisk kultur. Och du måste hitta egen bevisning, för myndigheterna kommer inte att göra det åt dig.

Sin fritid ägnar hon åt att på ideell basis försvara kvinnor och flickor som står åtalade för så kallade ”moraliska brott”, som att rymma hemifrån eller ha sex utanför äktenskapet. Runt om i landet sitter runt 750 kvinnor fängslade för liknande anklagelser, och människorättsorganisationer verksamma i Afghanistan menar att de i praktiken redan är dömda när de väl ställs inför domstol.

Kimberly Motley har lyckats med frikännanden i samtliga mål som rör moraliska brott, cirka 20 stycken. Hittills har hon nått friande utslag i ett tjugotal fall. Metodiken är egentligen densamma som när hon försvarar utlänningar anklagade för terrorism eller narkotikasmuggling. Vara påläst, bygga relationer och bedriva egna undersökningar.

– Domarna här är ofta illa inlästa på lagen, och väldigt okunniga om islam. Det är en missuppfattning att alla kan Koranen, oftast är det jag som citerar den. Enligt den heliga Koranen krävs det fyra ögonvittnen för att bevisa ett brott, jag älskar att ta upp det. Samtidigt är det väldigt viktigt att inte låta överlägsen, du får inte verka smartare än domarna även om du i själva verket är det.

Vare sig att som kvinna ta plats eller att per juridisk väg slåss mot den strikta hederskulturen gör henne populär. Kimberly Motley har mottagit fler mordhot än hon kan räkna och har konstant livvaktsskydd. Men verkar trots det inte särskilt oroad.

– Om du är brottmålsadvokat kommer alltid någon att vara förbannad på dig. Jag vill inte förringa det, men jag är van. Människor vill döda dig i USA och människor vill döda dig här, det är samma skit. Jag växte upp i ruffiga kvarter hemma i USA, och Kabul är egentligen bara ett enda stort ruffigt kvarter.

Motley förklarar utan att blinka att målet är att bli den bästa försvarsadvokaten i världen, att Afghanistan bara är en början för att bygga ett internationellt rykte. Men tillstår också att framgången har en baksida. På andra sidan Atlanten finns familjen, och de tre barnen, och högtider som jul är vigda åt dem.

– Jag reser mycket, suckar hon. Men det här är en investering för mina barn också. Det är ett familjeföretag, och de kommer att växa upp som delägare. Telefonsamtalen hem blir många och långa. →

INÄSTA NR:

Stressforskningens fader: Lennart Levi.